

Intusschen heeft men wel gemeend zelfs in de beweging der Bogomilen²⁴⁾ in de 12e en der Albigenzen²⁵⁾ in de 13e eeuw resten te kunnen aantreffen van het Marcionietisme en nog lang zou het hebben voortgeleefd in den Balkan en in Zuid-Frankrijk²⁶⁾, ja zelfs nu nog zouden er Marcionietische gemeenten te vinden zijn.²⁷⁾

We kunnen de vraag stellen, hoe het toch komt, dat Marcion zooveel invloed heeft verkregen en zooveel aanhangers heeft gewonnen. En die vraag wordt nog belangrijker, als we bedenken, dat het toch waarlijk niet gemakkelijk was lid te zijn van zijn kerk door de eischen van ascese, die gesteld werden en als we bedenken, dat zijn kerk daardoor voor uitbreiding alleen aangewezen was op missie-arbeid. Immers — Marcion verbood zijn gehuwde aanhangers huwelijks-gemeenschap te oefenen en zijn ongehuwde aanhangers moesten beloven nimmer te zullen huwen. Nu kunnen wij wel met Harnack aannemen, dat die belofte niet altijd werd nagekomen, en dat een groot gedeelte van de Marcion-geloovigen maar belangstellenden waren, het neemt toch niet weg, dat die ascese een rem geweest moet zijn voor uitbreiding.

Bovendien, Marcion had ook geen geniale leerlingen, die zijn arbeid voortzetten²⁸⁾, en de leerlingen, die hij had, vormden scholen over de juiste wijze van uitlegging van zijn stelsel.²⁹⁾ En zijn beste aanhangers, die wij kennen, Lucanus³⁰⁾ en Apelles³¹⁾ bewandelden eigen wegen.

Maar desondanks was er die groote uitbreiding: dit kan alleen hieruit verklaard worden, dat Marcion gedachten wist te formuleeren, die, waarom dan ook, door vele menschen gaarne werden en worden aanvaard.

Wij vinden in zijn systeem twee van zulke gedachten: de eerste is, dat de hooge God vreemd moet zijn voor deze wereld, en de tweede is, dat die hooge God Zich niet kan geopenbaard hebben in een stel Joodsche geschriften.

We stellen ons voor in de volgende artikelen te laten zien, hoe Marcion deze gedachten ontwikkelte en zullen daarbij kleinere elementen in zijn leer zooveel mogelijk verwaarlozen.

M. VREUGDENHIL.

24) Een secte op den Balkan; dualistisch getint.

25) Een beweging in Z.-Frankrijk; bij haar zijn dezelfde motieven als bij de andere.

26) Zie Andersen; Marcion der Unbesiegt, pg. 396, 397.

27) Aldus één onzer hoogleraren in een dictaat, dat niet uitgegeven is.

28) Andersen in zijn „Marcion“ acht dit één der oorzaken, waardoor het werk van Marcion niet de kerk heeft verslagen.

29) Harnack Dogmengeschichte 7: „Im Interesse, die Lucken und Widersprüche den (Marcionitischen) Auffassung zu heben, schritten einige Schüler zu einer Drei- und Vierprinzipienlehre, andern zum vulgären Dualismus vor, ohne indes die Grundgedanken der Meisters ganz aufzugeben, pg. 80.

30) Lucanus bleef nog het dichtst bij Marcion. Zie over hem: Harnack, Marcion, pg. 401—403.

31) Veel verder ging van hem af Apelles. Hij keerde terug tot den eenen God. Gered werden volgens hem, die op Jezus Christus hoopten. Het O. T. is een fabeltjes-boek, de God der Joden een engel, die zijn werk, de schepping, maar zeer onvolkomen uitvoerde. In de kennis van den echten God brengt hij een irrationeel element. Harnack acht hem heel hoog, noemt hem zelfs voorlooper van Kant en Schleiermacher. (pg. 177—193 van a.w.).

Iets nuchterder is von Soden in de R. G. G. 2, pg. 402.

UIT DE SCHRIFT

Koningsrecht.

... heeft Hij Zichzelf vernederd, gehoorzaam geworden zijnde tot den dood, ja den dood des kruises.

Daarom heeft Hem ook God uitermate verhoogd....

Filippen 2:8, 9.

Christus' Koningsrecht komt voort uit Zijn Priesterschap.

Reeds is dit te zien in den gang van Zijn leven. Wel is Christus Koning en Priester tegelijk. Tot beide ambten is Hij van eeuwigheid gezalfd. Niettemin is er in Zijn levenswerk een zekere opvolging te aanschouwen. In Christus' lijden en sterven treedt het Priesterschap meer op den voorgrond, en dan volgt daarna Zijn verhooging tot Koning. En deze volgt er niet slechts op, doch — veel inniger — ze komt eruit voort. Het Koningschap is een vrucht van het Priesterschap. In Zijn lijden en sterven immers heeft Christus Zich een eigen volk verworven. Hij heeft dat volk niet met goud of met zilver, maar met Zijn dierbaar bloed gekocht, en van alle heerschappij des duivels verlost, en het alzo Zich tot een eigendom gemaakt. Hij mag, Hij móet daarom over dat volk Koning zijn. Dat Koningsrecht verkreeg Hij door Zijn bloed. Vandaar dat na Zijn kruisdood ook de verhooging tot Koning komt. En dat Koningschap is dan geen buit, dien Hij Zich met Zijn almacht veroverde. Niet met twaalf legioenen engelen, of met het zwaard van Petrus verkreeg Hij het. Neen, Hij verwierf er het recht op door Zijn Priesterschap; doordat Hij met Zijn offer aan Gods gerechtigheid voldeed, en Zijn volk verzoende. Het Priesterschap brengt het Koningschap voort. De rechten op dat Koningschap liggen op Golgotha.

Daar verkreeg Christus Zich Zijn volk ten eigendom.

De Vader heeft dan ook die rechten erkend. Hij heeft niet allereerst uit liefde tot Zijn Zoon, en óók niet wijl Zijn goddelijke kracht het Hem vergunde, maar vóór alles uit erkenning van het op het kruis verkregen recht Christus tot Koning Zijner Kerk verheven. Hij heeft den schepter gelegd in doorbóorde handen. Hij heeft Hem Koning gemaakt, wijl Hij Priester was geweest. Omdat Christus Zichzelf vernederd had, gehoorzaam geworden zijnde tot den dood, ja, den dood des kruises, — daarom heeft Hem ook God uitermate verhoogd.

Het hart van den Christen stemt deze waarheid toe.

Neen, hij kiest zich zijn Heiland niet tot Koning wijl deze zoo machtig is, of wijl Hij God is, of zulke edele beginselen predikt, maar om deze reden, deze juichende reden: — Gij hebt mij gekocht met Uw bloed! Omdat Gij voor mij zijt gehoorzaam geweest tot den dood des kruises, daarom zal ik U verhoogen tot mijn Koning.

In het hart van den Christen komt het Koningschap van Christus voort uit Zijn Priesterschap. Aan den voet van het kruis, waar Zijn schuld geboet werd, — daar begeert hij Christus' onderdaan te zijn, en zich door Hem te laten regeeren.

Zeg dan niet, gij mensch, wijl gij den naam van Christus noemt, dat Hij uw Koning is, indien gij Hem niet als uw Priester wilt kennen. Zoo gij tot zaligheid door Hem geregeerd wilt worden en Koninklijk geleid op den weg des levens, dan zult ge de aanklacht van Gods wet moeten toelaten in uw hart, en gij zult met de schuld en de boeien uwer zonde tot den Priester Christus moeten komen, zoekend Zijn verzoening en verlossing, en Zijn rechten op u, die daaruit voortkomen.

Menigmaal heeft de Christen te worstelen om het bestel van zijn Koning over hem goed te vinden, en zich gewillig daaronder te buigen. Christus' regeering is wel zegenend, maar die zegeningen zijn dikwijls vervat in teleurstellingen, in afbreken van onze verwachtingen, in kruis en leed en zorg, in ziekte en rouw. Wanneer het dan moeilijk valt om in zulke wegen van heeler harte Christus Koning te laten zijn, dan wende onze ziel zich daarheen, vanwaar dat Koningschap voortkomt; dan buige zij zich voor den Priester, en bedenke Zijn leven van zelfverloochening, Zijn bitter lijden en sterven, Zijn bloed en Zijn gebroken hart, Zijn klacht van Godverlatenheid, — en dat alles, opdat Hij ons zou verlossen van het verderf en ons Zich tot een eeuwig zalig eigendom zou maken. En dan zal dat de weg zijn, waarin door Gods Geest, weer de schoone rechten van Christus' Koningschap over ons in het hart opkomen, en wij gewillig worden den schepter over ons leven in Zijn hand te leggen. Dan komt het Koningschap weer voort uit het Priesterschap.

Dat wij den groei van Christus' Koninklijke regeering over ons dan altijd zoeken op de rechte plaats. Zoo wij Zijn voortgaande leiding over ons leven begeeren, de zegeningen van Zijn bestuur, de beheersching van ons hart, de wending van onze wegen naar boven, de lust en de kracht om Hem te volgen, de verlichting van Zijn Woord, en den invloed van Zijn Geest, — al de weldadigheid van Zijn Koningschap, — leve onze ziel dan bij het Priesterschap, klimme ze immer opnieuw, met haar zonde en schuld, met haar stoffelijke en geestelijke nooden, óp naar Golgotha, naar het verzoenend en verlossend werk van den Priester.

Zoo zal nog altijd van dááruit Christus' Koningschap zich heerlijk en krachtig aan ons betoonen, en het Woord bevestigd worden: — ómdat Hij Zichzelf voor ons vernederd heeft, dáárom zal Hij over ons verhoogd worden.

U.

v. A.

KERKELUK LEVEN

„Moet dat nu zóó?” (V.)

Onze bespreking inzake de verhouding Kampen—Amsterdam, gelijk ze ter sprake gebracht is van de zijde dergenen, die het bijbelsche begrip „eenigheid des Geestes” in zijn bedoeling, blijkens hun anti-polemiek-polemiek, blijken te miskennen, is nog niet geëindigd.

Over die „eenigheid des Geestes” wordt veel vriendelijks geschreven.

Maar is het ook „geestelijk”?

„De eenigheid des Geestes”, — men kent dit begrip uit Efeze 4:3.

Maar legt men het ook goed uit?

Ik meen van velen dit te moeten ontkennen.

Want er is geen gemakkelijker manier, om tegen Efeze 4:3 te zondigen, dan die, welke men pleegt te volgen in elken oproep, om de punten-in-geding nu maar te laten rusten. Dit „laten rusten”, toch is juist het

tegendeel van dat „zich beijveren”, of „zich benaastigen”, waartoe Efeze 4:3 oproept.

Voorts is de „eenigheid des Geestes” juist die eenheid, die er al is; men moet ze immers „bewaren”. „It is supposed already to exist”; „the existence of divisions, therefore, is not suggested” (Abbott, I.C.C.). Zoodra er dus ingrijpende punten van verschil zijn, is te een andere toestand, dan die door den tekst ondersteld wordt. Het is nonsens, iemand, die al flink verkozend is, te behandelen naar het recept, dat gegeven wordt om verkoudheid te voorkomen, om den niet-verkozenden toestand te „bewaren”. Zoo is het ook „lijdel” werk, een gezelschap, dat van meening verscheidt aan te spreken, als stond het nog vóór dien toestand. Efeze 4:3 had moeten staan aan de wanden der vergaderzaal, waarin men den Calvinistenbond OPRICHTTE! Is men eenmaal verdeeld, dán is het maar de groote vraag, wie de eenheid, die er al was, breuk of in gevaar bracht.

M.I. doet dit laatste, wie aan de ketterij den naam der „gezonde leer” geeft, wie de verbrekers der bestaande eenheid (t'werk van Scheiding, Doleantie, Groen, Kuiper) met het praedicaat van de uit die eenheid tot krachtigen arbeid gekomenen toot, en wie alzo de brekers met de bouwers op één plan zet en onder één naam aandient, om dan soms dit onwetenschappelijk bedrijf te dekken met zijn wetenschappelijke of politieke naam. „De een(ig)heid des Geestes”, dat is, volgens Prof. Greijdanus, „datgene, wat gereeds de elachtig zijt” (vgl. Abbott), „d.w.z. dat de ééne en dezelfde Heilige Geest in allen woont en heerscht, zoodat geen verkeerde, helse geest onder u kan komen verderven” (het bewaren der eenheid is dus prophylactisch werk, een voorzorg, dat o.m. de valsche leer „onder u” niet kan heerschen, hi in onze middelbare scholen, of in onze naar C.D.U. en N.S.B. overlopende anti-revolutionairen, onder wie de N.C.S.V.-geest en de barthiaansche leuzen zoo heel veel slachtoffers maken. Om het concreet te zeggen: als ondergeteekende uren lang conferent of correspondeert om een hoogleeraar der V.U. of een ander af te houden van een congres, dat z.i. de eenigheid des Geestes breekt, dan is dat een poging, als verlangd door Efeze 4:3. Dan is dat een „zich benaastigen”, dat t'ietwat onbehoorlijk vindt, als enkele kerkcodebroeders, die misschien geen hand uit de mouw staken, achteraf op „zich benaastigen” komen aandringen. En als anderen, die z.i. de Geestes-eenheid in gevaar brengen, daarmee doorgaan, zonder eenig argument te onzenuwen, of als ze hun lezers over de ernstige kwesties, die juist de „eenigheid des Geestes” raken, met een al te simpel handgebaar heen-helpen, door niets-zeggende tirades over de noodzaak tot samenbinding (die niemand ontkent), of door een suggestie in de richting van autoriteitengeloof (alsof een dergelijke zaak basist is door een reis ook van Dr H. Colijn naar Genève), dan is dat een onbedoeld breken van de eenigheid des Geestes op dit bepaalde punt. „Eenigheid des Geestes” is wat anders dan eenigheid der „zielen”, of der „vrienden”.

Het begrip „Geest” is trouwens ook in dezen tekst christologisch en openbaringshistorisch op te vatten; d.w.z. de hier bedoelde „Geest” is de Geest van Pinksterfeest, de Geest, die „het uit Christus neemt”, die den zedingsarbeid heeft doorgevoerd, beginnende van Jeruzalem en komende o.m. tot Efeze, met het onversalischte evangelie. Als in de dagen der kerkhervorming iemand als Calvijn of a Lasco schrijft over „de eenheid der Reformatie”, dan bedoelen zij daarmee de eenheid, die overeenkomstig het Woord Gods in en door de Reformatie tot stand gebracht is op het (leer)fundament der apostelen en profeten. En zij denken daarbij werkelijk niet aan Calvijn's propagandistische, evangeliseerende, overredende disputen op conferenties met andersdenkenden, die juist tot die eenheid des Geestes n o g n i e t gekomen zijn, noch ook aan a Lasco's vriendelijke en welwillende gedachten voor Poolse vrienden, humanistische kennissen en Londensche magistraten of kerkautoriteiten, die nog niet de reformatie hebben erkend.

Efeze 4:3?

Eenigheid des Geestes?

Maar Van Leeuwen (hoogleeraar) wijst in zijn commentaar bij de bespreking van deze bijbelplaats juist op de meningsverschillen tusschen Jood- en heidenchristenen, als misschien ook voor Paulus' aandacht staande, toen hij de vermaning, bovenbedoeld, schreef. „Dat er tusschen sommigen uit de eerste groep en de heiden-christenen verschil van opvatting heerschte, en hoe de apostel noodig acht, tegen de dwaalbegrippen dezer Jood-christenen te waarschuwen en principieel positie te nemen, komt duidelijk en scherp uit in den ongeveer met Ef. gelijktijdigen brief aan de Col.” (Van Leeuwen). M.a.w. wie het gereformeerde volk en zijn pers herinneren wil aan Efeze 4:3, en tegelijk voor zijn rekening neemt, dat men aan hedendaagsche dwaalgeesten, tienmaal erger dan van voormalige joudaiseerende joden-christenen, dwaalgeesten, die het kruis van Christus lijdel maken, den naam van de belijders geeft, die miskent dit woord van Paulus, die plaatst zich in een hoek, waar hij toch lelijk niet staat. En alleen de zwakken, of in dezen niet doordenkenden, geven dan een overigens vrij onpathetisch applausje.

Natuurlijk wilde Paulus in zijn brieven de eenheid tusschen Jood- en heidenchristenen, die er al was, bewaren. Want deze eenheid zelf was een vrucht der bekeering. Zoodra evenwel één van beide groepen terug leidt tot een vóór hun bekeering ingenomen doch juist door die bekeering overwonnen vleeschelijk, ket-

terech standpunt argumenten tot over die „eenigheid”, als hij jui Handboek” II, 15, wie ze toch bet

Men moet het niet van zijn ge ongestelijke, nie een korte herinne wzen kan, viel een calvinistisch te kunnen, zag Chr. Radio Ver. eenigheid des G bewaard. Naar r aam (!) de aar niet k ing. Men moet e deeler; en dat k trid. Doch de e geworden tot e ged. Ik zwijg v erder. Als ik d waard zien, dan ach wel getrouw de school, een belijgende p letters G. G. D. en poging o Geestes de kans, aandering van worden.

Welnu, als n vóór en na ook is een bekend vinstenbond, en de twee blind scheidene vooraa handelingen onc benaastigen tot door den hand kwestieuze punt. luidtunkende u wel deden (in t a la Sikkil Sr mand dat geval Kampen—Amst per schreef, ook lende driestarr wijzigd gebunde ls het vijandige na binnenkames tot voorlichtin inderdaad voor in teekenisvol. Handelde Dr A. diplomatie (des in ons Doleantie siteitsverb derelide tegenst getrouwheid en ing zo breng verband hadde

O, we zijn te verdediging den ten” wel te o vereniging. Een kerk is geen dachte, die h immermeer in

Maar daar st. De terreinen zijn niet ges stellingen, gend zijn, d Barthiaansche p grijpt ook in o de politieke pa

En het is r oogen zien en N.S.B. ver brakend!) N.C.S.V., van v lkerlijd ietwa schuwing, om meerden naan tot bekeering waardoor nog „eenigheic gen, en den „lschen alle fac tusschen kerk moeten: de ke deze de politie vermanen, om vooral niet c lizer-in-wt

Over de „A (Ant

Ons vorige king, a. dat ook in dat de absoluteering” ook in dat de Naar mijn in het onderha